

Vergaderjaar 2024–2025

30 669

Dierziekte blauwtong

Nr. 31

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 oktober 2024

Op 11 oktober jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de blauwtongsituatie in Nederland (Kamerstuk 30 669, nr. 30). Daarin heb ik aangegeven dat er een besmetting met een voor Nederland nieuw type blauwtongvirus, serotype 12, was vastgesteld. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de actuele situatie ten aanzien van de besmettingen met blauwtongvirus serotype 12 (BTV-12). Ook informeer ik de Kamer over de eerste resultaten van de onderzoeken die ik heb ingezet en mijn vervolgstappen.

Actuele situatie

In mijn vorige brief heb ik gemeld dat drie dieren positief waren getest op BTV-12, een schaap en twee runderen (koe en haar kalf). Daarnaast zijn er sinds vorig jaar 7359 besmettingen met het al langer circulerende blauwtongvirus serotype 3 (BTV-3) vastgesteld.

Ik heb Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) op 11 oktober jl. gevraagd om retrospectief onderzoek te starten naar de aanwezigheid van BTV-12 in bloedmonsters die sinds 1 september omwille van verdenking op BTV-3 bij schapen en runderen in Nederland waren ingestuurd. Er zijn uiteindelijk 2520 monsters opnieuw onderzocht op de aanwezigheid van blauwtongvirus. Deze monsters zijn tussen 13 september en 11 oktober ingestuurd. Deze monsters zijn getest op aanwezigheid van BTV-3 en BTV-12, om een beeld te krijgen bij de eventuele verspreiding en of vastgesteld kan worden wanneer BTV-12 is geïntroduceerd. Monsters die vanaf 11 oktober worden ingestuurd, worden naast vaststelling of er sprake is van een blauwtongbesmetting, ook verder onderzocht op de aanwezigheid van BTV-3 en BTV-12. Zo houden we zicht op het voorkomen van beide serotypen.

In totaal zijn nu elf monsters, afkomstig van acht locaties, positief getest op BTV-12. De betreffende bedrijven zijn hierover door de NVWA geïnformeerd. Drie van de monsters zijn afkomstig van schapen en acht

van runderen. Acht monsters zijn afkomstig van locaties in het gebied tussen Harmelen en 's-Graveland, inclusief de drie monsters die al eerder op BTV-12 positief waren getest. Eén monster dat positief is getest op BTV-12 is afkomstig van een rund in Flevoland. Eén monster is afkomstig van een rund in de gemeente Landsmeer, ten noorden van Amsterdam. Eén monster is afkomstig van een rund in de gemeente Bronckhorst in de Achterhoek. We zien dus verspreid over Nederland positieve uitslagen.

Hoewel we dus zijn geconfronteerd met een nieuw serotype, met nog onbekende eigenschappen, zijn tot heden slechts een beperkt aantal besmettingen met BTV-12 aangetroffen. Daarnaast zet de dalende trend in het aantal nieuwe meldingen van blauwtong door. Het aantal door Rendac opgehaalde kadavers van schapen laat de afgelopen zes weken een forse daling zien. Ook het aantal opgehaalde dode runderen is gedaald, maar deze daling vlakkt wat af; het aantal dode runderen is nog altijd hoger dan in 2022 rond deze tijd, toen er nog geen blauwtong in Nederland was.

Nu blijkt dat BTV-12 op meerdere plaatsen in Nederland aanwezig is, heb ik de blokkade van de eerste twee bedrijven opgeheven. Er zullen bij nieuwe besmettingen met BTV-12, net als bij BTV-3, geen bedrijven meer geblokkeerd worden. Ook andere vervoersbeperkingen acht ik niet meer proportioneel nu we op meerdere plekken in Nederland BTV-12 hebben aangetroffen. Blauwtong wordt verspreid via knutten. De ervaring met BTV-3 laat zien dat de verspreiding met knutten snel gaat, een vervoersbeperking houdt deze verspreiding niet tegen.

Brononderzoek

Ik heb in mijn vorige brief aangegeven onderzoek te laten uitvoeren naar de bron en besmettingsroute van het virus. Hoewel de kans dat de bron of route wordt gevonden erg klein is, vind ik het toch belangrijk om dit onderzoek te doen. BTV-12 varianten komen voor in Afrika, Israël, Azië en Noord- en Zuid-Amerika. Bekende varianten lijken in onvoldoende mate op de variant in Nederland om een specifieke herkomst aan te wijzen. Dat concludeert WBVR op basis van de sequentie van het in Nederland aangetroffen BTV-12, dat is vergeleken met openbaar gemaakte sequenties van BTV-12 elders in de wereld. Ook heeft Israël, waar BTV-12 voorkomt, op verzoek van WBVR additionele sequenties van BTV-12 gedeeld. De vergelijking met deze sequentie geeft wel overeenkomsten, maar ook onvoldoende om een directe herkomst uit Israël te bewijzen.

Daarnaast kijkt WBVR op mijn verzoek naar overeenkomsten tussen de BTV-12 variant die we in Nederland hebben aangetroffen en vaccins tegen BTV-12 zonder Nederlandse toelating. Eén vaccin is onderzocht, hiermee zijn geen overeenkomsten aangetroffen. WBVR probeert om ook de sequentie van een ander vaccin te verkrijgen, om deze te kunnen vergelijken.

NVWA heeft de twee bedrijven, waar de eerste besmettingen met BTV-12 zijn gevonden, bezocht. Er is geen enkele aanwijzing dat er op deze bedrijven sprake is van het gebruik van niet-toegelaten vaccins. Ook heeft NVWA actie ondernomen na een aantal geruchten over de mogelijke inzet van niet-toegelaten vaccins elders in Nederland. In dit kader zijn bezoeken afgelegd. Er zijn daarbij geen aanwijzingen voor het gebruik van niet-toegelaten vaccins gevonden. Ten slotte is de NVWA nagegaan of er in Nederland in 2024 import van dieren heeft plaatsgevonden uit gebieden waar BTV-12 voorkomt. Dit is niet het geval. Tot nu toe zijn er dus geen aanwijzingen waar het virus vandaan komt.

Vervolgstappen

Nu de eerste uitslagen van het retrospectieve onderzoek bekend zijn, heb ik deskundigen gevraagd om de situatie te duiden. Die bijeenkomst heeft op 24 oktober plaatsgevonden. De conclusies en het verslag van dit overleg zal zo spoedig mogelijk met de Tweede Kamer gedeeld worden. In de bijlage treft u wel alvast het verslag aan van de eerdere deskundigengroep over de besmettingen met BTV-12 van 11 oktober jl. De deskundigen gaven toen aan dat er eerst meer onderzoek nodig was om de eventuele verdere verspreiding van BTV-12, de mogelijke bron of insleeproute van BTV-12 en de klinische verschijnselen veroorzaakt door BTV-12, goed te kunnen duiden.

De NVWA zal aan de hand van gesprekken met houders van dieren waarbij BTV-12 is vastgesteld, trachten een beeld te krijgen van de symptomen van deze voor Nederland nieuwe blauwtongvariant. Ook heb ik aan WBVR en de Gezondheidsdienst voor Dieren (Royal GD) gevraagd om een onderzoeksplan uit te werken om inzicht te krijgen in de verspreiding en de klinische verschijnselen van besmettingen met BTV-12. Zo kan gekeken worden of bij dieren zonder verschijnselen toch ongemerkt besmettingen zijn geweest. Zulk onderzoek kost wat meer tijd, maar geeft naar verwachting wel inzicht in wat diersoorten in het komende seizoen kunnen verwachten. Ook is deze informatie voor vaccinproducenten interessant. In mijn vorige brief heb ik aangegeven dat ik vaccinproducenten op de hoogte heb gebracht van de besmetting met BTV-12. Ik heb ook de sequentiegegevens van de Nederlandse BTV-12 variant met hen gedeeld. Ik zal hen op de hoogte houden van de bevindingen uit de onderzoeken die worden gedaan.

Ten slotte heb ik de sector geïnformeerd over de laatste stand van zaken. Ik zal hen ook betrekken bij het vervolgonderzoek.

Tot slot

Het volledige beeld ten aanzien van BTV-12 is nog niet helder. Vooral nog gaat het om een beperkt aantal besmettingen, in combinatie met een teruglopend aantal meldingen en dode dieren. Ik kan mij desondanks voorstellen dat houders van schapen en runderen niet gerust zijn. Ik begrijp ook dat dit nieuwe vragen en zorgen oproept. Om die reden doe ik onderzoek om de situatie verder in kaart te brengen.

Ik roep houders en dierenartsen daarom opnieuw op om alert te blijven. Blauwtong is een meldingsplichtige dierziekte. Deze nieuwe besmettingen tonen aan dat het belangrijk is om verdenkingen te blijven melden bij de NVWA. Ik heb gezien dat houders dit het afgelopen jaar ook veelvuldig hebben gedaan.

Ik zal de Tweede Kamer opnieuw informeren wanneer ik over aanvullende informatie beschik.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
F.M. Wiersma